

tiensstiens

DE ANDERE K(R)ANT VAN GENT — NR 19 — HERFEST 2009

V.L. Pascal Debruyne, Sint-Kristoffelstraat 24, 9000 Gent
Driemaandelijks, oktober-november 2009
Afgiftekantoor gent x, p508444, p.b. BC 10433

MET ONDER MEER:

Groot onderhoud

Felix Van Groeningen

Stadsontwikkeling

**De plannen met de
Dampoort**

Oerbie en Orbie

Bouwwerf Shangai

Dossier

**De groei van de
universiteit**

De stad herdacht

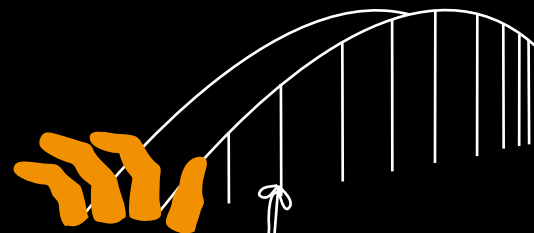
**Een openluchtliving
op de vrijdagmarkt**

Waar Gebeurd

Lieven Bauwens

Gangmakers

**Rocsa & de Torens
Van Pandora**

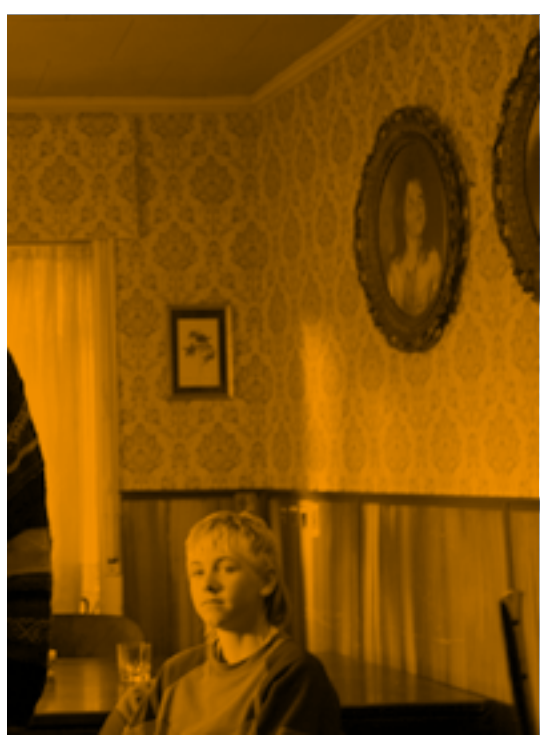

Inhoud # 19

<u>Edito</u>	p.3
Beschaafd amusement	
<u>Groot onderhoud</u>	p.5
Felix Van Groeningen	
<u>Column</u>	p.8
Sauna Strop	
<u>Dossier</u>	p.9
Universiteit Gent	
<u>De stad herdacht</u>	p.12
VerZet op de Vrijdagmarkt	
<u>Sluiterijd</u>	p.14
Tweespalt	
<u>Stadsontwikkeling</u>	p.16
Wat met de Dampoort?	

<u>A Gogo</u>	p. 17
Consumeren kleurt groen	
<u>Oerbie en Orbie</u>	p.18
Shanghai	
<u>Gangmakers</u>	p.19
Rocsa en De Torens Van Pandora	
<u>Portret</u>	p.21
Stilleven met groenten & fruit	
<u>F@ictie</u>	p.22
Terug	
<u>Strip</u>	p.23
Roger	
<u>Column</u>	p.24
Reis naar de toekomst !?	
<u>Waar gebeurd</u>	p.26
Lieven Bauwens; de ultieme kapitalist	

TiensTiens is gered!

DE OPROEP IN DE VORIGE TIENSTIENS OM ONS TE STEUNEN MET EEN GIFT OF ABONNEMENT IS NIET IN DOVEMANSOREN GEVALLEN. DANKZIJ JULLIE MASSALE EN ZEER GEWAARDEERDE REACTIES ZIJN WE NIET ALLEEN OVERTUIGDER DAN OOIT OM ONS PROJECT VERDER TE ZETTEN, WE HEBBEN OOK FINANCIEEL OPNIEUW DE ZEKERHEID OM TEN MINSTE TWEE JAAR VOORT TE DOEN, IN ALLE ONAFHANKELIJKHEID EN MET HEEL VEEL ENTHOUSIASME. NAMENS AL ONZE VRIJWILLIGERS: BEDANKT!

TiensTiens in een nieuw kleedje

WE ZIJN NIET WEINIG TROTS JULLIE DE NAGELNIEUWE LAYOUT VAN ONS ALLER GENTSE STADSKRANT TE MOGEN VOORSTELLEN. NA NET GEEN TWINTIG NUMMERS TROUWE DIENST HEEFT VORMGEVER MARIO DEBAENE DE FAKKEL DOORGEGEVEN AAN DE CREATIEVE BEELDENSTORMERS VAN AFREUX. NAMENS DE HELE REDACTIE WILLEN WE MARIO VAN HARTE BEDANKEN OM TIENSTIENS ZIJN SMOEL TE GEVEN EN MEE OP DE STADSKAART TE ZETTEN. DANKZIJ DE MANNEN VAN AFREUX HEEFT DE KRANT NU OOK EEN NIEUW KLEEDJE DAT ZIT ALS GEGOTEN. VEEL LEESPLEZIER!

Beschaafd amusement voor het hele gezin

Daniël is boos! Op de VTM dan nog. Die hebben namelijk verzuimd om in de nieuwe politieserie *Code 37* Gent op een enigszins pittoreske en wervende manier in beeld te brengen. En dat ondanks de forse steun - zowel logistiek als financieel - vanwege het stadsbestuur.

Nu is *Code 37* politiejargon voor zedenfeiten. *Any publicity is good publicity*; de oude Henry Ford wist dat al. Maar toch. Welke *return* zou het stadsbestuur eigenlijk voor ogen staan met haar *investment* in *Code 37*? Koestert Gent de ambitie om in navolging van steden als Bangkok een verzamelplaats te worden voor geilneven uit alle windstreken? Zal de rosse buurt tijdens de volgende Gentse feesten geïntegreerd worden in de feestenzone? Sextoeristen zijn tenslotte ook toeristen die na het beoefenen van hun hobby ergens

moeten slapen en eten. De horeca zou er alvast wel bij varen. Of zouden er plannen bestaan om van het Gravensteen, via een PPS-constructie, een SM-club te maken? Die foltertuigen staan daar toch al... En zal er, in navolging van Flikken-dag en Sarah-dag nu ook een Code 37-dag komen? Stelt u zich Gent even voor op een prachtige lentedag: rustig kuierende families op de Kouter, waar nu eens géén bloemen te kijk staan; een speciaal voor de gelegenheid uit een verre uithoek van het land naar Gent afgezakte KVLV-afdeling kijkt belangstellend toe bij een demonstratie *fistfucking* terwijl even verder een groepje Chiro-meisjes zich verbaast over de onvermoede mogelijkheden van alledaags keukengerei. En de allerkleinsten kunnen terecht bij een schminkstand, die om in de sfeer te blijven voor één keer is bemand met pedo's met penitentiair verlof. Kortom, gezelligheid troef... En ook elders in de stad valt heel wat te beleven. Omwille van de laagdrempeligheid en teneinde de sociale cohesie te bevorderen staat de lokale sexindustrie voor één keer fikse kortingen toe aan bejaarden, gehandicapten en leefloners. Allemaal samen naar de hoeren! Zoiets schept een band. En er lopen hier toch voldoende werkloze acteurs rond om een parcours op te zetten waarbij een keur aan zedendelicten op aanschouwelijke wijze aan een breed publiek worden voorgesteld, met een fel-realistisch groepsverkrachtingetje hier en een uit de hand gelopen partijtje wurgsex daar...

Zoiets kan niet anders dan een daverend succes worden, en Gent kan daarmee nogmaals zijn imago bevestigen van bruisend centrum van innovatie, creativiteit en *out of the box*-denken (het nieuwe buzzwoord - lees: cliché - van de *city*- en andere *marketeers*). En als klap op de vuurpijl: in Brugge zouden ze hiermee wel helemaal het nakijken hebben!

Dus Daniël: we begrijpen je punt. Blijven lobbyen, man!

De redactie

Colofon

RADAR IS EEN OPEN SAMENWERKINGSVERBAND TUSSEN EEN AANTAL INDIVIDUËN EN ORGANISATIES. ZE BRENGEN VIER KEER PER JAAR DE STADSKRANT TIENSTIENS UIT, GEKOPPELD AAN EEN INTERACTIEVE WEBSITE (WWW.TIENSTIENS.ORG).

REDACTIE

MARLIES CASIER, WOUTER BRAUNS, KOEN DE STOOP, STIJN OOSTERLYNCK, SIGGI VERTOMMEN, SEBASTIEN CONARD, SARAH KEYMEULEN, BERBER VERPOEST, HILDE DROOGNÉ, TINE BRUTSAERT, BERNADETTE VANDECATSJE

BEELDREDACTIE

FREDDY WILLEMS, NATHALIE DECOENE, SEBASTIEN CONARD, RUBEN ACCOU, TOON LAMBRECHTS, TINE BRUTSAERT

WEBREDACTIE

ELIAS VLERICK, ROELAND KEUNEN

HOOFDREDACTIE

PASCAL DEBRUYNE, KOEN DE STOOP, MATHIAS BIENSTMAN, FREDDY WILLEMS, SARAH KEYMEULEN, BERBER VERPOEST, MARLIES CASIER

EINDREDACTIE

KOEN DE STOOP, SARAH KEYMEULEN

VORM + COVER ILLUSTRATIE

AFREUX BEELDFABRIEK

CONTACT

STADSKRANT TIENSTIENS
SINT-KRISTOFFELSTRAAT 24
9000 GENT
REDACTIE@TIENSTIENS.ORG
0477/982625

ADVERTENTIES

MAIL NAAR REDACTIE@TIENSTIENS.ORG

STEUN

RADAR WORDT GESTEUND DOOR VICTORIA DELUXE EN VOORUIT
MAAR OOK UW INBRENG IS NODIG! U KUNT EEN VRIJE BIJDRAGE STORTEN OP REKENINGNUMMER 523-0460379-92 BIJ DE ETHISCHE BANK TRIODOS. BIJ GIFTEN VANAF 25 € (STEUNABONNEMENT) ONTVANGT U TIENSTIENS EEN JAAR LANG IN DE BUS.

MET DANK AAN DE SPAARDERS VAN TRIODOS-BANK

Triodos Bank

BURGEMEESTERSDEBAT

Daniël Termont, Patrick Janssens, Freddy Thielemans, moderator
Siegfried Bracke e.a. over een links beleid in de multiculturele stad.

ism Stichting Gerrit Kreveld

DO 12.11 - GRATIS

SPOREN NAAR EEN WAARDIGE SAMENLEVING

Filosoof **Peter Sloterdijk** ontvangt de Decent Society Award van
UGent en VUB, met interventies van o.a. **Eva Brems, Chokri Ben
Chika, Paul Scheffer, Peter Vermeersch, Ngo Kabuta, Alain
Platel, Marleen Temmerman & Mustafa Kör.**

met steun van de Vlaamse Gemeenschap, IMD Oost-Vlaanderen, Willemsfonds,
Uitstraling Permanente Vorming, Unie Vrijzinnige Verenigingen, Hujo, HVV,
August Vermeylen Fonds, Maakbare Mens vzw, Vooruit & MO*

WO 18.11 - GRATIS

KOMEN & GAAN PRAATPROGRAMMA MET WOORD, BEELD EN MUZIEK

Gastvrouw **Phara de Aguirre** ontvangt **Daniël Termont** als centrale
gast. Zet je schrap voor zijn dromen, jeugdherinneringen en een
komen en gaan van sporthelden, muzikale vrienden en politieke
mentoren.

WO 02.12 - GRATIS

INFO: WWW.VOORUIT.BE - T. 09 267 28 28

**Dat ecologische verf goed is
voor je woonomgeving
wist je natuurlijk al lang.**

**Dat het meestal ook
goedkoper is weet je
waarschijnlijk nu pas.**

Sinds 1989 werkt het *schildersbedrijf* Tintelij n met natuurzuivere verven.
Tintelij n plaatst ook linoleum en natuurlijke pleisters zoals leem, kalk en
tadelakt. *Doe-het-zelvers* kunnen terecht in onze winkel voor onze producten
en advies. Verf kan direct op kleur gemengd worden. Een overzicht van al onze
technieken kan je vinden op www.tintelij n.be of bel naar 09/2190960.

veruit het natuurlijkste
schildersbedrijf

tintelij n

**expo: 21 NOVEMBER 2009
25 APRIL 2010**

ARMAND HEINS

ETSER, LITHOGRAAF EN DRUKKER
De technische wereld van
een kunstenaar

tel. 09/269 42 00
MINNEMEERS 9 - GENT

Groot onderhoud

La Flandre Profonde FELIX VAN GROENINGEN OVER DE HELAASHEID DER DINGEN

Voor zijn derde film waagde Felix Van

Groeningen zich aan de verfilming van De

helaasheid der dingen, de bejubelde roman

van Dimitri Verhulst over een jongen die

aan zijn milieu wil ontsnappen en over alle

daarbij horende gemengde gevoelens tus-

sen afkomst en toekomst. Om hem te vra-

gen hoe het zover is kunnen komen trokken

wij naar Antwerpen, waar hij tegenwoordig

woont. "Het is goed om op tijd en stond

van omgeving te veranderen. En ik woon

hier graag. Antwerpen is een boeiende

stad."

Schrijver en regisseur leerden elkaar kennen bij hun
samenwerking aan *Aalst*, een toneelstuk van Verhulst
waarin Van Groeningen de hoofdrol speelde. Een
samenwerking die meteen voor heel wat ophef
zorgde.

Van Groeningen: "Bij die herrie rond *Aalst* was het
vooral maf om van op de eerste rij mee te maken
hoe de media werken. *Aalst* was gebaseerd op een

destijds ophefmakende zaak
waarbij een koppel hun twee
kinderen vermoordde in een
hotel in Aalst. De hele medi-
astorm rond de opvoering
was ontstaan naar aanleiding van één krantenartikel
waarin de baas van dat Aalsters hotel te kennen gaf
niet zo opgezet te zijn met dat toneelstuk rond de
zaak. Vervolgens had de advocaat van de vrouw van
het koppel via een kortgeding de opvoering van het
stuk laten verbieden, zich beroepend op 'het recht
om vergeten te worden' van zijn cliënte. Waarmee
hij uiteraard precies het tegenovergestelde bereikte.
Want net door zijn actie werd het stuk, dat anders
misschien hooguit wat aandacht zou gekregen
hebben op de cultuurpagina's, ineens dagenlang
voorpaginanieuws. En daardoor werd ook die hele
zaak terug opgerakeld, en werd die vrouw in plaats
van vergeten te worden op de openbare zitting als het
ware voor het hele land tentoongesteld."

*Waarom wou je net De helaasheid der dingen
verfilmen?*

"Omdat het een fantastisch boek is van een fantas-

tische schrijver! Ik kende Dimitri Verhulst zoals
gezegd al door onze samenwerking aan *Aalst*. Ik
kende dus ook zijn vorige boeken, maar die vond ik
onverfilmbaar. In *De helaasheid der dingen* leek mij van
meet af aan wél een straffe film te zitten en daarom
hebben we bijna onmiddellijk na het verschijnen van
het boek de rechten gekocht en een (co-)scenarist
gezocht. Wij waren toen de eersten en de enigen
die interesse hadden, dus dat was snel gefikst. Maar
vervolgens werd het boek al snel een echte hype en
toen heb ik wel even gepanikeerd. Ondertussen heb
ik ruimschoots de tijd gehad om te wennen aan het
idee dat ik met dé literaire hype van het moment
aan de slag was, en dat zoiets hoge verwachtingen
schept. Zo bekeken is dat wel een gewaagde onder-

neming, maar dat was het dus

nog niet toen ik ermee begon.

We hebben ook meteen *carte*

blanche gekregen van Verhulst.

Zijn enige voorwaarde was dat

we de namen van de perso-

nages moesten veranderen. Het boek is grotendeels
autobiografisch en wellicht vond hij een verfilming
met de echte namen van de personages te dichtbij
komen; te weinig gefictionaliseerd. Maar verder heeft
hij zich nergens mee bemoeid."

Hoe heb je de verfilming aangepakt?

"Om een film te kunnen maken heb je een 'groot
verhaal' nodig. Hier is dat het verhaal van een
jongeman die schrijver wil worden - wat niet echt wil
lukken - en daarbij terugblijkt op zijn jeugd in een
omgeving die niet echt een geschikte plaats is om op
te groeien. Zo hadden we meteen al de structuur voor
de film. En die bood ons ook de kans om te spelen met
tijd en ruimte, wat toch een essentieel kenmerk is van
het medium film. Een scenario schrijven neemt heel
wat tijd in beslag, en na verschillende andere versies
zijn we uiteindelijk uitgekomen bij een versie die vrij
dicht bij het boek aanleunt."

© FREDDY WILLEMS

Ben je vertrouwd met het milieu waarin het verhaal zich afspeelt?

“Ik heb daar zelf niet meteen middenin gezeten, maar helemaal onbekend is het mij ook niet... Mijn ouders hadden destijds een café in Gent, de *Charlatan*, en daar heb ik ook wel het een en ander gezien. En ik heb ook nog in dorpen gewoond, dus bij die sfeer van het boek, die oervlaamse mengeling van volkse uitbundigheid met nogal bekrompen conservatisme, kan ik mij bijgevolg ook wel iets voorstellen. Maar ik ben er mij van bewust dat het risico om in karikaturen te vervallen groot is als je een dergelijk verhaal met dergelijke personages vertelt, en dat heb ik dan ook willen vermijden. “Zatte marginalen halen allerhande stoten uit”: zoiets mocht het zeker niet worden. En ik vind ook wel dat ik daarin geslaagd ben. Veel scènes werken bijvoorbeeld wel in het boek maar bleken zich maar moeilijk te laten overzetten naar filmpersonages. Die heb ik dus moeten schrappen. Want een film moet meer zijn dan een aaneenschakeling van anekdotes; je moet altijd het geheel voor ogen houden. Hier is dat het verhaal van een jongen die op een bepaald moment zélf de jeugdbescherming contacteert om aan zijn omgeving te kunnen ontsnappen en de ambitie koestert om de “vuilste situaties met de mooiste woorden” te beschrijven, maar die desondanks met heimwee, veel liefde en zelfs dankbaarheid op het milieu waaruit hij weg wou blijft terugkijken. Vandaar dat de sfeer en de toon van de film op een bepaald moment kantelen. En vandaar ook dat een paar scènes er zeker in moesten zitten, ondermeer die waarin de jongeman die intussen schrijver is geworden zijn “meetje” gaat bedenken.”

Het boek heeft een zekere politieke ondertoon. Is dat bij de film ook het geval?

“Nee, eigenlijk niet. Dat is een aspect van het boek dat ik in de verfilming niet heb meegenomen, hoewel ik er wel aan gedacht heb. Die ondertoon heeft vooral betrekking op de verrechtsing en de opkomst van het Vlaams Belang en ik zag niet direct een manier om dat in de film te verwerken. Het is dus zeker geen film à la Ken Loach of de gebroeders Dardenne geworden. Dat zijn uiteraard uitstekende filmmakers, maar mijn film is hopelijk toch iets meer *fun*. En ik hoop ook een groter publiek te bereiken.”

“Ken Loach of de gebroeders Dardenne zijn uiteraard uitstekende filmmakers, maar mijn film is hopelijk toch iets meer fun”

Y tu mama tambien’ of de films van Vincent Gallo (*Brown Bunny*) of Harmony Korine (*Kids; Gummo*). Dat zijn films die op een bepaald manier aansloten bij wat mij toen bezighield. Een recente film waar ik

Heb je eigenlijk een ‘groot voorbeeld’ als filmmaker?

“Niet echt nee. Ik heb ook niet echt favoriete regisseurs van wie ik dan perse alles wil bekijken en analyseren. En ik wil ook niet alle nieuwe films die in de zalen komen onmiddellijk gaan bekijken. Wat

ik wel heb is dat ik bepaalde films voor een bepaalde tijd “meeneem” en dat ik die dan bij wijze van spreken honderd keer kan bekijken. Dat was bijvoorbeeld het geval met

sterk van onder de indruk was is ‘*De battre mon coeur s'est arrêté*’ van Jacques Audiard.”

Je hebt ook ervaring als acteur. Heb je er nooit aan gedacht om in je eigen films mee te spelen?

“Helemaal niet. Ik functioneer als acteur het beste binnen een strakke regie, zoals bij *Aalst*. Bovendien bleek mijn ‘kop’ uitstekend bij die rol te passen. Maar om nu mijzelf te gaan regisseren... ik denk dat ik ‘het’ niet zou zien. En vervolgens zou ik tijdens de montage voortdurend op mijn eigen gezicht moeten zitten kijken , iets wat mij niet echt een aantrekkelijk vooruitzicht lijkt. Moest iemand anders mij vragen dan zou ik daar misschien wel op ingaan. Maar in mijn eigen films: zeker niet.”

mensen enthousiast en elk op hun eigen manier met film bezig en in tegenstelling tot vroeger slagen ze er nu ook in een publiek te bereiken. En ze doen het ook goed op internationale filmfestivals.”

Zelf heb je het in Cannes ook niet slecht gedaan?

“We hebben er zelfs een prijs gewonnen; de *Prix des arts et...* nog iets. Maar gekozen worden uit zo’n duizend inzendingen was op zich al een overwinning. En Cannes blijft natuurlijk een van de belangrijkste uitstalramen van de internationale filmwereld. Alle andere festivaldirecteurs, distributeurs, critici... zijn daar aanwezig, het is dus niet onbelangrijk als je je daar kunt laten opmerken. En we zijn wel degelijk opgemerkt: de film is er bijzonder goed ontvangen en hij zal zeker al in Frankrijk verdeeld worden en er is ook interesse vanuit allerlei andere buitenlandse. Die bijval sterkt mij in de overtuiging dat je met een authenticiteit, goed gemaakt verhaal overal kunt scoren, en dat het helemaal geen belang heeft waar het gemaakt is. Daarom ergerde het mij destijds ook dat *Steve+Sky* steevast omschreven werd als een ‘Gentse film’.

“de houding van het publiek tegenover ‘Vlaamse films’ is veranderd. Er komt nu zelfs volk naar kijken; zomaar uit vrije wil.”

Een verhaal moet zich nu eenmaal altijd toch érgens afspelen, en bij *Steve + Sky* was dat nu toevallig in Gent. Maar daardoor werd die film meteen bestempeld als “Gents”. Vreemd genoeg bleek dat niet echt een voordeel. In Antwerpen bijvoorbeeld ging er bijna niemand naar de film kijken. Alsof een film die in Gent speelt alleen voor Gentenaars interessant zou kunnen zijn!”

Jullie zijn in Cannes ook nog op een andere manier opgevallen...

“In de film wordt op een bepaald moment een wedstrijd naaktwielrennen georganiseerd. En in Cannes vonden we het een goed idee om dat bij wijze van promo-actie nog eens over te doen... Maar

we hadden echt niet verwacht dat een fietstochtje in adamskostuum over de Promenade Des Anglais zoveel ophef zou veroorzaken. Er gebeurt in Cannes ook zoveel op zo’n korte tijd dat je wel een manier moet verzinnen om de aandacht te trekken. In dit geval is ons dat bijzonder goed gelukt: we hebben zowat de hele wereldpers gehaald, tot en met het Chinese televisiejournaal. Het moet zowat de goedkoopste promostunt van het festival geweest zijn, als je ziet hoeveel geld sommige andere producties daar tegenaan gooien... En het was een verwijzing naar een scène in de film, helemaal gratis was het dus niet.”

Je bent destijds begonnen als theaterregisseur. Ben je van plan om nog voor het theater te werken?

“Voorlopig in ieder geval niet. Ik ben niet zo goed in dingen combineren. Maar ik sluit niet uit dat het er ooit nog eens van komt. Het is ook een heel andere manier van werken en dat zorgt ook voor een heel verschillende sfeer. De sfeer bij toneel is altijd heel bijzonder, terwijl bij film... Bij repetities voor een film is het moeilijk je voor te stellen hoe het resultaat er uiteindelijk zal uitzien terwijl je bij toneel onmiddellijk het resultaat ziet. Repeteren voor een film is eigenlijk niet zo leuk. Het fijne aan film is dan weer dat je op een bepaald moment kunt zeggen: nu is het af en het resultaat is er en het blijft ook bestaan. Bij toneel moet je alles elke keer opnieuw reproduceren en blijf je twijfelen.”

En wat brengt de toekomst?

“Ik was van plan om iets voor televisie te doen. Ik had zelfs al een tv-serie opgezet, maar die heb ik afgeblazen. Niet dat ik iets heb tegen televisiewerk - er zijn de laatste tijd zelfs verschillende uitstekende en inspirerende tv-series gemaakt - maar ik vrees wel dat ik daar minder vrijheid zou hebben en meer compromissen zou moeten sluiten. Bovendien neemt zoiets al gauw een jaar of twee in beslag. En dat is mij te lang. Want dan zou het nog vier à vijf jaar kunnen duren vooraleer mijn volgende film er is. En ik zou nu ik de kans heb liever doorgaan op mijn elan. Mijn volgende project is dus opnieuw een langspeelfilm. Maar veel meer kan ik daar nu nog niet over zeggen.”

Roen De Stoop

Sauna Strop: meer dan alleen zweten

Stad Gent heeft zijn eigen badhuis voor- waar! Al wie zijn luie namiddagen slijt in veel te dure sauna's, schommelend tussen New Age zengedoe en Enya-begeleide softerotiek, is nog niet langs het Strop geweest. Toegegeven, het zal een schok zijn. Het bijgebouw van het zwembad staat er al sinds 1971 en werd enkel eens vernieuwd in 1993. Hoewel dat nà de val van de Muur is, krijg je hier een idee van hoe het eraan toe gaat in de publieke baden van een voormalig Oostblokland. Welcome to Gentovia.

Babyblauwe en tepelroze tegels omkade- ren er ander pastelkleurig metselwerk. Je groet er de andere bezoekers onder felle neonbuizen. Hier is dus geen sprake van gedempte sfeer en licht om de imperfecties van het menselijk lichaam te maskeren. Een zwetend mens is hier louter wat hij is: een zwetend mens. De douche kabbelt luid en de oude sauna kraakt en piept onder

het sympathiek gebab- bel van de *habitués*. “Nochtans wordt de sauna vernieuwd in 2010”, meldt Chris (55), verpleegster-assistent en verwelkomend gezicht ter plaatse sinds 1984. Samen met Rita staat ze in voor het goede verloop der zaken in deze oase van rust. “Dan komt er een infraroodcabine bij en wordt de oude sauna met stenen ook vervangen.” Twee sauna's voor de prijs van één! En in '93 was er al een zuurstofcabine bijgekomen. De Gentse sauna groeit. Wellicht ook in bezoekersaantal. “Er komen steeds meer studenten”, bevestigt Chris. Dat verklaart het exemplaar van *Schamper* dat ik in de rustzaal vond... “Er komen natuurlijk meer mensen in de winter, maar het loopt op tot zo'n 200-tal bezoeken per week”, infor- meert Chris terwijl ze haar logboek over- loopt. “In 2008 waren er 8000 bezoeken en in 2007 waren er 7200.” Gezien het aantal mensen

dat de sauna over de vloer krijgt is een nieuw kleedje dus gewenst. De renovatie komt er door een petitie die de gebruikers in 2008 indienden bij schepen Christophe Peeters, die het zweetkot aanvankelijk wou sluiten tegen 2010. De saunabevolking trok zelf aan de bel en laat dit oord van ontmoe- ting en ontspanning nu redden met zo'n 23.000 euro. Menig groene jongen zou zich kunnen storen aan zoveel water- en energiegebruik. Maar men mag niet verge- ten hoeveel mensen hiervan genieten. Zoals de sauna er nu uitziet heeft het ook alles weg van een openbare badplaats, toilet, rustruimte én sociaal trefpunt. Hier heeft zich een hele cultuur ontwikkeld van *anciens* en nieuwkomers, van jongeren en ouderen, van rasechte Gentenaars en recentere inwoners, van allochtonen en autochtonen, van mannen en vrouwen. De

dames hebben natuurlijk de keuze om op specifieke uren te komen maar velen komen ook wanneer het bordje *gemengd* aan de deur hangt. Dan doet die bonte verscheidenheid aan mensen gewoon zijn ding. Sommigen praten vriendelijk met elkaar op de warme banken, wat de houten kamer vol naakte mensen soms doet lijken op een eigenaardig parlement vol Oud-Griekse patriarchen. Ideeën worden hier wel uitgewisseld, maar het is vooral over het

“Deze plek is zo'n zeldzame no-nonsense alledaagse dat oase waar éénieder welkom is” men praat. Het

is er immers te warm om zich druk te maken. Anderen koelen af onder de douches, in het bad en in de buitenlucht. Tenslotte kun je ook wat dommelen, lezen of zelfs picknicken in de rustruimte. Je kunt je er zelfs laten verzorgen door een masseur. Kortom, deze plek is zo'n zeldzame no-nonsense oase waar éénieder welkom is, geen woord teveel is en rust en privacy steeds op het nodige respect mogen rekenen, waar je mensen kunt, maar niet móét, leren kennen en je eigen lichaam kunt verpozen zonder angst voor scheve blik- ken. Wie deze plaats ontdekt, kan enkel hopen dat de verwelkomde vernieuwing die authentieke sfeer en de democrati- sche prijzen niet met de neonlichten zal wegtoveren.

Seb C

Universiteit Gent: van muurbloempje tot onderwijsmastodont

In de komende nummers van Tienstiens lichten we de onvermijdelijke impact van de Associatie Universiteit Gent (AUGent, zie kader) op de stad door. Verschillende domeinen zoals economie, architectuur en cultuur passeren de revue. We steken van wal met een doorlichting van de voor- en keerzijde aan de fenomenale groei van het hoger onderwijs in Gent.

Gent is een sterk merk geworden. En dat geldt ook voor haar universiteit. Van een “verwaarloosd muurbloempje” evolueerde de UGent naar een klantgerichte onderwijsgigant die zich zelfbewust profileert met haar ‘Durf Denken’ marketingcam- pagne. In haar zog volgden ook de hogescholen. Ziehier de *rise and shine* van één van de twee pijlers van onze ‘stad van kennis en cultuur’.

De kentering van 1987

“1987 was een mijlpaal in de geschiedenis van de Gentse universiteit, zij het geen erg positieve”, zo begint Geert Schacht, communicatieverantwoorde- lijke van de universiteit Gent, zijn verhaal over de

wederopstanding van de Gentse universiteit. “Qua studentenaantal zaten we toen op een historisch diep- tepunt. Maar 1987 markeerde ook een keerpunt, want sindsdien kende de universiteit een fenomenale groei.” Waar de groei van het aantal universiteitstudenten in heel Vlaanderen sinds eind de jaren 1980 ongeveer 20% bedraagt, verdubbelde de Gentse universiteit haar aantal studenten. “Voor het eerst in onze geschie- denis flirten we met de kaap van 30.000 studenten”, meldde rector Paul Van Cauwenberge vorig jaar trots in de brochure *Blik Op UGent*. Tel daar nog eens ruim 30.000 hogeschoolstudenten bij en je begrijpt waarom de website van de stad Gent vorig jaar kopte: “Gent is de grootste studentenstad van Vlaanderen”.

Met haar fenomenale groei haalde de UGent haar historische achterstand in op die andere grote Vlaamse universiteit, de K.U. Leuven. Maar waar komt die groei vandaan? Eind de jaren 1980 noemde de toenmalige rector Leon De Meyer de universiteit nog “een muurbloempje. Wel mooi, maar niemand kijkt ernaar.” Vandaag beschikt UGent over een marktaandeel van 36% en voert ze een zelfbewuste campagne die eerder op imago dan op het lokken van studenten speelt. Vanwaar die omslag?

Geert Schacht ziet een drietal verklaringen, te beginnen met de toegenomen aantrekkingskracht van de stad Gent. Voor hem hangt het toenemende succes van de Gentse universiteit onlosmakelijk samen met de toegenomen aantrekkingskracht van de stad Gent en haar culturele uitstraling. “Natuurlijk werd die culturele opgang van Gent gevoed door de

aanwezige studenten”, voegt Schacht daar aan toe, “maar tegelijk blijft het evenwicht tussen studenten en Gentenaren veel evenwichtiger dan in Leuven. In Gent studeren creëert een band met de stad, een band die via mond aan mond reclame nieuwe bezoek- ers, inwoners en studenten aantrekt die de opgang van Gent en haar universiteit verder versterken.”

Maar ook dankzij een sociologische factor kreeg Gent de wind in de zeilen. Vanaf midden de jaren 1980 merken ze bij de UGent op dat de maatschappijvisie van ouders, familie en omgeving steeds minder de studiekeuze van studenten bepaalt. “Studiekeuze wordt meer een zaak van de individuele student. De overwegend katholieke West-Vlaamse studenten kozen dus niet meer automatisch voor het katholieke en historische imago van de K.U. Leuven”, aldus Schacht en hij laat de cijfers voor zich spreken: in 1985 koos 40% van de West-Vlamingen voor de UGent, in 2003 was dit maar liefst 70%.

Van een rector die durfde denken

Tot slot heeft de universiteit zelf misschien wel het belangrijkste aandeel in haar exponentiële groei. Leon De Meyer, rector tussen 1985 en 1993, wordt gezien als de man die de kentering forceerde. “De Meyer vond dat de universiteit teveel een ivoren toren was, te zelfgenoegzaam over zichzelf dacht en te weinig rekening hield met de buitenwereld”, aldus Schacht. Voor hem waren studenten klanten en dus moest zwaar geïnvesteerd worden in onderwijscommunicatie. “Natuurlijk kreeg hij af te rekenen met weerstand binnen de universiteit, maar ondanks die weerstand slaagde hij erin de Gentse universiteit op dat spoor te krijgen”. De Gentse universiteit koos er van dan af bewust voor om zich als een commercieel product in de markt te zetten. “Maar ook intern werd de universiteit gestroomlijnd”, voegt Schacht eraan toe. “Professoren werkten vroeger een stuk geïsoleerder, waardoor er volgens De Meyer van de universiteit als ‘totaalbedrijf’ weinig dynamiek uitging. De profes- soren werden gehergroepeerd in verschillende vakgroepen, het lesaanbod aangepast aan de ‘vraag’ en aan een kwaliteitscontrole onderworpen.”

De Hogeschool Gent en de Arteveldehogeschool kennen eenzelfde evolutie. “De 25 hogescholen waaruit de Arteveldehogeschool is ontstaan, telden in 1984 circa 4.000 leerlingen. 25 jaar later zijn dat er 10.000 ofwel een groei van 250%”, aldus Guido Galle, directeur onderwijs en studentenbeleid aan de Arteveldehogeschool. Gelijkaardige redenen als bij de universiteit liggen aan de basis van die groei. De hogescholen moesten het stellen zonder rector De Meyer maar konden rekenen op Luc Van den Bossche, oud-minister van onderwijs en huidig associatievoorzitter van de AUGent. “De rationalisering die hij met het Hogescholendecreet (in 1994, nvdr.) voor ogen had kende als gevolg de sluiting van vele kleinere hogescholen in provinciesteden”, vertelt Galle. “De grote steden plukten hier vervolgens de vruchten van.” Verder heeft volgens Galle ook de BaMa-strucutur en de associatievorming een positief effect gehad op het studentenaantal van de hogescholen. “Door de flexibiliteit die die hervormingen tot gevolg had switchen studenten nu gemakkelijk tussen diverse opleidingen en instellingen. Zo beginnen ze na hun Bachelor op de hogeschool vaak nog een Master aan de universiteit.”

De bejubelde ‘Durf Denken’ campagne die de UGent sinds 2004 jaarlijks organiseert, ligt in de lijn van de omslag die Leon De Meyer in het bestuur van de universiteit wou realiseren. Volgens Schacht vond het universiteitsbestuur dat “de UGent een duidelijk profiel mankeerde. Ze stak grijs af tegen de katholieke K.U. Leuven en de vrijzinnige VUB.” UGent nam reclamebureau Saatchi & Saatchi onder de arm en die ontwikkelden de ‘Durf Denken’-campagne. “Het doel van die campagne,” aldus Schacht, “is om de UGent te profileren als een baken van zelfstandig kritisch denken”. Die campagne sloeg aan bij de studenten en het personeel, blijkt uit de enthousiaste reacties van ondervoorzitter van de Gentse Studentenraad Hans Plancke en oud-studenten-vertegenwoordiger Pieter-Jan Van de Velde. Volgens Van de Velde heeft de campagne “de positieve sfeer rond Gent gevaloriseerd, door de groeiende aantrekkelijkheid van de stad en de UGent uit te dragen”. Plancke vult aan: “Vroeger waren we een ‘dutske’ in vergelijking met de K.U. Leuven, maar nu zijn studenten trots op de UGent. Kijk maar naar het succes van de UGent merchandising.”

Groeikrampen

De groei van de universiteit gaat wel gepaard met serieuze groeikrampen. Schacht wijst onmiddellijk op de hoofdoorzaak van deze groeikrampen: “de financiële middelen groeiden minder snel dan het aantal studenten”. Net toen de UGent opnieuw begon te groeien, werd de financiering meer en meer losgekoppeld van het aantal studenten. Onder VLD-minister Marleen Vanderpoorten (1999-2004) werden de middelen voor het hoger onderwijs zelfs bevroren. In de ‘outputfinanciering’, die sinds vorig academiejaar van kracht is, houdt de financiering meer rekening met geslaagde studenten dan met ingeschreven studenten (input) en met onderzoeksoutput. Voor de UGent betekent dat een

serieuze streep door de rekening. “Gelukkig heeft de politiek dit probleem nu wel erkend, waardoor we gespreid over vier jaar een financiële inhaalbeweging aan het maken zijn, maar daarna moet de universiteit het jammer genoeg weer rooien met de normale middelen.”

(Oud-)studentenvertegenwoordigers Plancke en Van de Velde leggen uit hoe het toenemend aantal studenten problemen schept op het vlak van de infrastructuur. “De capaciteit van de auditoria, de huisvesting en restaurants hinkt serieus achterop bij het aantal studenten”, stellen ze. Door de financiële inhaalbeweging kon de UGent de voorbije jaren wel zwaar investeren in infrastructuur, maar dit blijft volgens Plancke ontoereikend. Hij legt de verantwoordelijkheid bij de Vlaamse overheid “die extra middelen voor infrastructuur moet voorzien”.

Vooral huisvesting blijft een probleem. Er komt wel een nieuw home aan de Kantienberg, maar de prijszetting van studentenkamers op de private huurmarkt ondermijnt de betaalbaarheid. Huisvesting blijkt ook een probleem voor het technisch en administratief personeel. “De huisvesting van het groeiend aantal studenten leidt immers tot een lager aanbod van goedkopere woningen en genereert zo verdringingseffecten”, weet ABVV-vakbondsvertegenwoordiger Karl Bono. Daarnaast ervaart het universiteitspersoneel een capaciteitstekort in studentenrestaurants en kinderdagverblijven. “Dit laatste werkt vooral negatief door op de carrière van vrouwelijke werknemers”, benadrukt Bono.

Plancke en Van de Velde wijzen ook op de groei problemen op pedagogisch vlak. “Gelukkig wordt de impact daarvan op de onderwijskwaliteit wel wat gecounterd door de groeiende aandacht binnen de universiteit voor de kwaliteit van het onderwijs”, aarzelen ze niet eraan toe te voegen. “Na de investeringen in infrastructuur is er nu dus dringend

nood aan investeringen in personeel”, meent ABVV-vakbondsvertegenwoordiger voor het academisch personeel Jan Dumolyn. “Maar de rector heeft beloofd dat daar werk van gemaakt zal worden”. Aangezien de loonkosten nu al bijna 60% van de totale uitgaven van de universiteit uitmaken, zal dit geen gemakkelijke klus worden.

De Associatie

In 1999 ondertekenden 31 Europese onderwijsministers de zogenaamde Bolognaverklaring. In die verklaring beloofden de ministers de verschillende Europese nationale hoger onderwijs systemen beter op elkaar af te stellen, zodat studenten veel makkelijker een deel van hun opleiding in het buitenland kunnen volgen. Op die manier hoopten de Europese universiteiten een groter deel van de winstgevende internationale hoger onderwijsmarkt naar zich toe te halen. In ons land werd dit aangegrepen om het onderscheid tussen universiteiten en hogescholen te doen vervagen. Dit onderscheid maakte opleidingen in ons land immers minder vergelijkbaar. Daarom stelde de Vlaamse regering voor dat hogescholen en universiteiten associaties zouden gaan vormen om de samenwerking op het vlak van onderwijs, onderzoek, dienstverlening en studentenvoorzieningen te vergemakkelijken. Volgens Schacht ging het mis toen de bevoegde minister Vanderpoorten geen regionale verankering van de associaties voorzag. “Ze werd in snelheid gepakt door de K.U. Leuven”, zegt hij, “want op de dag van de bekendmaking stond er al meteen een katholieke associatie in de steigers die zich uitstreckte van Maastricht tot Oostende”. Zo liep Gent dus een regionale samenwerking mis. De Katholieke Hogeschool Sint-Lieven (KAHO) en Sint-Lucas traden toe tot de associatie rond de K.U. Leuven. Het delen van onderwijsinfrastructuur en studentenvoorzieningen wordt zo sterk bemoeilijkt. Uiteindelijk richtten de Universiteit Gent, de katholieke Artevelde Hogeschool, Hogeschool Gent en Hogeschool West-Vlaanderen de Associatie Universiteit Gent op. Vandaag telt de Gentse associatie meer dan 56.000 studenten en 10.000 personeelsleden.

Berber Verpoest en Stijn Oosterlynck

De tirannie van de intimiteit: VerZet op de Vrijdagmarkt!

Het is zondagavond 10 mei. Een vijftiental jongeren doorploeteren het grof huisvuil in het Rabot op zoek naar tafels, zetels, stoelen, tapijtjes en schilderijen. Even later “verzetten” ze deze meubels met veel toeters en bellen van het Rabot naar de Vrijdagmarkt. Hier knutselen ze een grote openlucht-living in elkaar. Toevallige passanten worden vriendelijk uitgenodigd om zich neer te ploffen in het geïmproviseerde salon. Deze actie doet ons terecht vragen stellen bij de relatie tussen de publieke ruimte en actief burgerschap. Beschouwen we de publieke ruimte nog als een forum voor maatschappelijk verzet? Of zijn we geëvolueerd van een actief naar een passief salon-burgerschap?

Het idee van de openlucht-living kwam van de actiegroep “Het VerZet” die getrokken wordt door de 22-jarige Kato Vanpoperinghe, een studente multimediale vormgeving aan het KASK. “Deze actie moest op een speelse wijze ons recht op de publieke ruimte in de verf zetten”, zegt ze. “De publiek ruimte dient niet enkel om doorkruist of gepasseerd te worden, we hebben ook het recht om er daadwerkelijk te zijn!” Kato koos specifiek voor de Vrijdagmarkt omdat dit een centraal gelegen, historisch beladen publieke ruimte is die zelden op die manier wordt gebruikt. “Dit is jammer, zeker nu er plannen zijn om de Vrijdagmarkt verder te commercialiseren en er nieuwe winkelcomplexen neer te poten, is het van fundamenteel belang om de Vrijdagmarkt wat meer te gaan benutten als publieke ruimte.” De actiegroep Het VerZet heeft de naïeve doch revolutionaire ambitie om de wereld te veranderen, maar begint nederig met de eigen stad. “Wij willen geen betogingen of petities organiseren, maar wel kleine, ludieke en positieve ingrepen die ons stadsbeeld een andere kleur geven en de toevallige voorbijgangers doen stilstaan bij de banaliteit van hun alledaagse non-beslissingen.” Met deze eerste actie wilden ze benadrukken dat mensen zich niet mogen terugtrekken in de intieme gezelligheid van de private ruimtes. “We sluiten ons vandaag de dag liever op binnen de veilige muren van de huiskamer dan de openbare ruimte te betreden”, zegt Kato.

“We sluiten ons vandaag de dag liever op binnen de veilige muren van de huiskamer dan de openbare ruimte te betreden”

Reclaim the Streets!

De actie van Het VerZet doet ons terecht stilstaan bij het vermogen of onvermogen van burgers om zich de stedelijke openbare ruimte toe te eigenen. Voelen we ons überhaupt nog thuis in de publieke sfeer? Binnen middenveldorganisaties, maar evenzeer binnen de academische wereld en kunstwereld is de publieke ruimte weer een centraal thema geworden. Vooral nu deze in toenemende mate ten prooi valt aan privatiseringen en repressieve overheidsmaatregelen beseffen vele mensen dat de publieke ruimte niet meer het vanzelfsprekend forum van democratisch verzet is. De hernieuwde interesse valt terug te brengen tot de acties van *Reclaim The Streets* midden jaren negentig. *Reclaim The Streets* maakte deel uit van de grotere andersglobaliseringsbeweging en pleitte voor een collectief beheer van de publieke ruimte. Hun acties waren gericht op de terugname van de straten en de pleinen en tegen de alomtegenwoordigheid van de auto. Zij beschouwden de straat als de meest zuivere en laagdrempelige incarnatie van “het publieke”.

Fall of the public man?

De Amerikaanse socioloog Richard Sennett schreef in 1977 zijn beroemde boek “*The fall of public man*”. Hierin beschreef hij het onvermogen van de burger om nog langer een theatrale, publieke rol te vervullen. Hij zag het bruisende publieke leven in steden als Parijs en Londen degenereren onder invloed van nieuwe massamedia zoals de televisie. Volgens Sennett willen we alleen nog ons intieme zelf zijn en zijn we niet meer in staat om de emotionele afstand te nemen die nodig is om een publieke rol te vervullen. Hij noemt dit dan ook de tirannie van de intimiteit. Hij ziet de publieke sfeer overspoeld worden door intieme en hyperpersoonlijke elementen, waarvan de vele realityshows het bekendste voorbeeld zijn. Deze cultuurkritische visie

wordt gedeeld door hedendaagse intellectuelen. De Belgische filosoof Lieven De Cauter omschrijft onze samenleving als een “capsulaire maatschappij” waarin mensen zich op immuniserende wijze af sluiten voor de werkelijkheid. We verschansen ons blijkbaar liever achter elektronische membranen als MP3-spelers,

iPod's, laptops, GSM's, of GPS-systemen dan het contact met dé andere op te zoeken. Het actieve burgerschap wordt op deze manier ingeruild voor een “interpassief veiligdom”. De openlucht-living van Het VerZet deed mensen op ironische en speelse wijze stilstaan bij deze wazige

“We verschansen ons liever achter MP3-spelers, iPod's, laptops, GSM's of GPS-systemen dan het contact met de ander op te zoeken”

grens tussen het publieke en het private. Acties zoals die van VerZet op de Gentse Vrijdagmarkt of de recente sit-inn op het De Coninckplein in Antwerpen, waar men onder het motto “Het plein is van iedereen” protesteerde tegen de willekeurige politie-interventies ten aanzien van de straatbewoners, tonen aan dat dit recht op de publieke ruimte opnieuw

wordt opgeëist. Dit is ook nodig! Als we ons interpassief veiligdom willen verlaten en terug willen evolueren naar een vorm van actief burgerschap zullen we ons de publieke ruimte opnieuw op een zinvolle wijze moeten leren toeëigenen.

Siggie Vertommen
(MET DANK AAN KATO VANPOPERINGHE)

Sluiterijd

TWEESPALT

Terwijl in de straten tussen de Voorhavenlaan en de Meulesteedsesteenweg een strijd aan de gang is tussen de voorstanders van ‘asfalt’ en de liefhebbers van ‘kasseien’, met de Raad van State als scheidsrechter, wordt er in die Muide verder aan de diversiteit gewerkt. Ook architecturaal: verkommerd, oud maar in behoorlijke staat, gerenoveerd, nieuw met een randje, hedendaags met de A van architectuur,... alles staat er naast elkaar. Blijkbaar zonder strijd.

DE DAMPOORT: EROP OF ERONDER?

De onveilige en drukke verkeersknoop aan de Dampoort schreeuwt al lang om een oplossing. De bouw van een nieuw stadsdeel aan de Oude Dokken zal voor bijkomend verkeer zorgen. Iedereen lijkt het er over eens dat één verkeerstroom uit de knoop gehaald moet worden. De vraag is echter hoe: met een viaduct of een tunnel? Een eenvoudige vraag die - zoals men in Antwerpen weet - echter veel stof kan doen opwaaien.

“Op dit moment is er nog helemaal niets beslist”, zegt Iris Van den Abbeel, de programmaregisseur van het Scharniergebied waarvan de Dampoort deel uitmaakt. “Er is wel afgeweken van de tunnel omwille van de kostprijs.” Op dit moment brengt de Stad alle betrokken partijen, waaronder de NMBS en de Lijn, opnieuw samen. Nu het project aan Gent-Sint-Pieters op kruissnelheid zit, willen zij ook werk maken van de Dampoort. Maar het is onduidelijk wat er precies op tafel ligt. De Gentse N-VA’er Peter Dedecker maakt zich zorgen over een mogelijk viaduct aan de Dampoort: “Ik denk dat we ten allen tijde een Lange

Wapper in het klein moeten vermijden. Die zou de stad verminken en zorgen voor nog meer lawaaioverlast, trillingen en stof. Met een viaduct zou het verkeersgeluid op dezelfde hoogte als de spoorweg komen, waardoor die buffer richting Sint-Amandsberg wegvalt”.

Openbaarheid van Bestuur

Om meer inzicht te krijgen in waarom de tunneloptie volgens schepen Temmerman “vrijwel zeker opgeborgen is”, vroeg Dedecker inzage in het rapport waarin die mogelijkheid onderzocht werd. Het kabinet van de stadssecretaris reageerde eerst nogal afwijzend, maar na contact met de bevoegde dienst werd Dedecker uitgenodigd om de studie te komen inkijken. Tiens Tiens ging mee. Programmaregisseur Iris Van den Abbeel legt uit dat de verkeersknoop aan de Dampoort al verschillende keren onderzocht werd: “Eind de jaren 1990 kregen de studiebureaus Technum en Signum de opdracht om de verkeerssituatie aan de Dampoort te onderzoeken en mogelijke oplossingen te suggereren. Naast de stad Gent waren de opdrachtgevers De Lijn, de NMBS en het Agentschap Wegen en Verkeer”. Technum en Signum onderzochten de mogelijkheid van een ‘tunnel’ voor het doorgaand verkeer op de ring R40. Voor die tunnel werd een traject langs de reïnsponen en parallel met de Kasteellaan tot aan de Afrikaaan uitgetekend.

In tegenstelling tot wat het woord ‘tunnel’ suggereert zou het traject grotendeels open zijn (weliswaar ingegraven), op de kruising met de wegen aan de Dampoort en een fietserdoorsteek na. Schepen Temmerman benadrukt dat de stad een alternatief zoekt voor de tunnel “enkel en alleen wegens de kostprijs, en niet om technische redenen want die zouden altijd wel oplosbaar zijn”. De totale kostprijs van het tunnelproject wordt volgens de studie, die in 2008 nog geupdated werd, geschat op 34.724.000 euro. Dat vinden de partners te duur en bovendien vereist het traject onteigeningen. Het idee van een viaduct aan de Dampoort is een mogelijkheid die

al onderzocht werd door het Nederlandse architectenbureau OMA in hun stadsontwerp voor de Oude Dokken. Zij bogen zich ook over de verkeerssituatie aan de Dampoort en stelden voor om de stadsring R40 langs de spoorweg achter de Oude Dokken te laten lopen en via de Handelsdokbrug aan te sluiten op de Muidelaan. Zo worden de Kasteellaan en Dok Zuid en Noord ontlast en komen de Oude Dokken dichterbij de stad te liggen.

De daad bij het woord?

Echter, bij de omzetting van het stadsontwerp naar een concreet ‘ruimtelijk uitvoeringsplan’ voor de herontwikkeling wordt de mobiliteitsituatie in de omgeving van de Oude Dokken er uiteindelijk van losgekoppeld. Het Gentse schepencollege keurde op 20 april een voorontwerp goed waarin de concrete realisatie van de Handelsdokbrug, het verleggen van de stadsring R40 en de heraanleg van de Dampoort niet mee opgenomen worden. De experts van de Gemeentelijke Commissie Ruimtelijke Ordening (GECORO) stellen zich de vraag “of dit wel te verantwoorden is”. Terecht, zo blijkt, want de stad voorziet aan de Dampoort minimaal een 1200-tal nieuwe wooneenheden en wat kantoren, publieke dienstverlening en lokale kleinhandel. Dat zal onvermijdelijk voor bijkomend verkeer aan de Dampoort (maar ook in de Muide) zorgen. Philippe Van Wesenbeeck, diensthoofd Stedenbouw en Ruimtelijke Planning, verdedigt zich: “Het opgemaakte mobiliteitseffectenrapport (MOBER) stelt dat de

“De tunneloptie lijkt niet langer op de politieke agenda te staan wegens te duur, maar tegelijkertijd benadrukt de Stad dat er absoluut nog niets beslist is”

CONSUMEREN KLEURT GROEN

Weer heel wat prettig nieuws van het groene front, de afgelopen tijd. De hipste modefeestjes, winkeltips en vrijetijdsbestedingen komen tegenwoordig uit ecologische hoek.

Zo is er de uit California overgewaaide trend *carrot mobbing*, een vorm van ‘positieve collaboratie’, aldus de bedenkers. Aan winkels wordt gevraagd hoeveel van hun dagomzet ze willen besteden aan milieuvriendelijke investeringen. De hoogste bidder wint, en krijgt op de afgesproken dag gegarandeerd een massa volk over de vloer, met een gigantische omzet tot gevolg - waarvan een belangrijk deel dus wordt geïnvesteerd in eco-oplossingen in de winkel. Iedereen wint: de consument, de deelnemende winkel, en de planeet. De eerste *carrotmob* in Vlaanderen werd gehouden in

Antwerpen eind augustus, en was volgens de organisatoren een klinkend succes. Meer info op www.carrotmob.org

In ons eigenste Gent werd onder het motto ‘*Get rid and get new*’ afgelopen maand dan weer een ander winkelconcept gelanceerd: *swishing*, ofte kledingruilen voor gevorderden. Het concept? Doe iemand anders een plezier met je miskopen, en keer zelf misschien met een prachtstuk naar huis. Hou de site www.swishing.be in de gaten, want op 15 november is er een nieuwe ronde!

Geen overkillige kleren in je kast en toch zin om mee te doen aan de volgende *swishing*? Dan komt de volgende tip om snel doch milieubewust uit je pasgekochte broek te groeien vast als geroepen. Sinds enige tijd strijkt elke vrijdag de natuurfrituur Merel neer op de Groentemarkt. Bio-frieten, een uitgebreid veggie-assortiment en ecologische bakjes: een frietje stekken kan nu ook zonder gewetensproblemen. www.denatuurfrituurmerel.be

Tot slot nog een idee voor wie er even tussenuit wil knippen: www.wooff.org. Deze internationale organisatie biedt je de mogelijkheid om een tijdje mee te werken op biologische boerderijen overal ter wereld - ook in eigen land zijn 20 boerderijen aangesloten. Je verblijft is dan gratis in ruil voor je vrijwilligerswerk, en je leert nog wat bij over biologisch tuinieren ook. Je moest al weg zijn!

Sarah Keymeulen

BETTER CITY, BETTER LIFE!

Dat Shanghai letterlijk een miljoenenstad is, merk je wanneer je de stad binnen komt. Dat mag dan nog met de Maglev (Magnetic Levitation of magnetweeftrein) zijn die je aan 400 km/u de stad inloodst, de indruk dat het stadcentrum omgeven is door de suburbs van de suburbs van de suburbs ontgaat je niet. Tijdens die rit merk je al gauw dat in Shanghai futurisme en communisme, senioren die leven van het pmd dat ze verzamelen en businessladies in mantelpak met merknaam zij aan zij leven. Daarnaast voel je snel aan dat niets wat van Shanghai Shanghai maakt aan het helse moderniseringstempo ontsnapt.

2010 plaats vindt in Shanghai.

Van verbouwen is er zelden of geen sprake. Slopen en nieuw bouwen is de regell! Op typisch Chinese wijze - voor wie de taal begrijpt: zie de slogan op de rode banner (foto) - probeert men de stedelingen te overtuigen van het principe “geef kleine huizen op ten voordele van grote, breek oude huizen

af en bewoon nieuwe”. Toch begint er ook een bewustzijn te groeien van de (verhoopte toeristische) waarde van de oudere authentieke architectuur. Dit gold wel al altijd voor de traditionele tempels en paleizen en de statige Europese en Amerikaanse buildings van de concessies maar niet voor de ‘gewone wijken’.

Het helse constructietempo weegt zwaar op de bevolking. In het slechtste geval word je uit je huis gezet om plaats te ruimen voor nog maar een fly-over, in een minder slecht geval krijg je het gevoel een vreemde te worden in je eigen stad of ga je klagen dat je al tien keer van stamcafé hebt moeten veranderen wegens plotseling opgedoekt. Anderzijds wordt een droombeeld geschapen van de bloeiende stad. Heel wat Chinezen trekken van het platteland naar de havenstad in de hoop op beter werk. Dat lukt zeker niet altijd. Bovendien worden deze inwijkelingen als een soort immigranten beschouwd, waardoor onder andere hun kinderen niet terecht kunnen in het officieel onderwijs van de stad.

Ook al is het project dus nog in volle ontwikkeling, het verdient nu reeds een groot vraagteken achter zijn slogan. *Better city, better life?*

Tine Brutsaert

Rocsa & ‘De torens van Pandora’

‘De torens van Pandora’ begon drie jaar geleden toen de torenflats aan het Rabot via een pop-poll in Zone og uitgeroepen werden tot het tweede lelijkste gebouw van Gent.

Hoewel één blik omhoog voldoende is om te merken dat het hier niet om hoogstaande architectuur gaat, stond ik toch wel te kijken van zo’n uitspraak. Want, kan je over een dergelijke plek een uitspraak doen die enkel en alleen op de architectuur slaat? Kan je een woonomgeving zomaar uitroepen tot lelijk zonder impliciet ook een uitspraak te doen over de mensen die er wonen, of heb je meteen ook een oordeel geveld over wat de bewoners van die plek hebben gemaakt? Met andere woorden, kleeft de sfeer aan de plek, en stuurt die ons esthetisch oordeel?

Dat was aanleiding voor mij om ter plekke op zoek te gaan naar schoonheidservaringen: ‘Wat is schoonheid in het leven, en wat is schoonheid in de kunst, en hoe verhouden die zich tot elkaar?’ In de omgeving van deze woontorens, waar altijd wel iets aan de hand is, is de verstrengeling tussen mooi en lelijk heel nauw. Ik vroeg aan de bewoners om een herinnering aan iets moois: een moment, een beeld, een reis, een persoon, ... om het even wat je als ‘mooi’ hebt opge-

slagen in je herinnering. Tegelijk maakte ik een foto van het uitzicht dat de spreker heeft. Op die manier wou ik vatten hoe het is om in een (woon)toren te leven: naarmate je opstijgt, krijg je een ander zicht. De details over het leven op de grond maken plaats voor een panoramisch zicht op de omgeving. De schoonheidservaringen zijn hieraan parallel; het gaat van kleine, bescheiden ervaringen tot grootse beelden en herinneringen. Als je beide combineert, krijg je een beeld van het levensgevoel in een woontoren.

‘Wie beslist over schoonheid?’ werd tentoongesteld in een gerenoveerd industrieel pand in de wijk en werd later hernomen op de site van het gerechtsgebouw. Het resultaat vond ook neerslag in de catalogoog bij de tentoonstelling. Dergelijke presentaties geven enige tastbaarheid aan de geschiedenis van deze en gelijkaardige plekken. Terwijl in het centrum van de stad de sporen van de tijd bewaard en geëerd worden, wordt op plaatsen als deze alles voortdurend weggewist. De geschiedenis wordt hier als het ware voortdurend overschreven door nieuwe gebeurtenissen, bestemmingen en migratiegolven. Daardoor ontwikkelt zich weliswaar een eigenheid, maar die krijgt niet de tijd om zichtbaar te worden. Door deze eigenheid, in samenwerking met bewoners en gebruikers van de plek, te beschrijven willen we meewerken aan de karaktervorming van deze omgeving.

“Kan je een woonomgeving zomaar uitroepen tot lelijk zonder impliciet ook een uitspraak te doen over de mensen die er wonen?”

Bouwen aan een imaginaire stad

In de woontorens kreeg ik een gedetailleerd beeld van een bijzonder gevarieerde biotoop: je ontmoet er mensen van alle leeftijden, herkomst, kleur, gezindheid en gezondheid. Ik kwam er honden en katten tegen. En voor je het weet ben je aan een vervolg bezig: hoe reageren kinderen op deze omgeving? Zo merkte ik dat je vanuit het raam van klaslokaal 3b van basisschool ‘De Muze’ de torenflats ziet staan. Welk beeld hebben de kinderen van die woonomgeving? Vinden zij die gebouwen ook lelijk, lijkt het onaangenaam om er te wonen? Welke fantasieën, verlangens en oplossingen hebben kinderen als het op woontorens aankomt? Wat gebeurt er als we hen aan het werk zetten? Gaan ze de stad, de wereld hertekenen? Gaan ze m.a.w. een imaginaire stad, wereld creëren? Het resultaat werd samengevat in een boekje.

Het spanningsveld tussen mooi en lelijk

We besloten om ‘Wie beslist over schoonheid?’ uit te breiden naar andere plekken.

Als tweede locatie kozen we voor de kust en meer bepaald Oostende. Hier heb je een gelijkaardige discussie als in Gent: het Europacentrum (34 verdiepingen hoog) is voor veel

Oostendenaars het lelijkste gebouw van de stad. Ik volgde aanvankelijk dezelfde methode als in Gent, verdiepingsgewijs fotomateriaal en uitspraken verzamelen. Maar daar waar je in Gent, als je verschillende uitzichten combineert, tot een 360 graden panorama komt, heb je hier veel meer een voor- en een achterkant, een zee- en binnenlandkant. En het gaat om de private markt, je hebt eigenaars en huurders. Dat is erg bepalend: langs de binnenlandzijde van het gebouw vind je een aantal bescheiden studio’s, op de bovenste verdiepingen riante appartementen die beide kanten verbinden. En, helemaal on top, de ‘plaatselijke grootgrondbezitter’ met een persoonlijke lift naar het dakappartement. En, bijna iedereen weet dat hier 40 jaar geleden een theater stond. De

wetenschap centraal. Er werd textiel ontworpen en uitgevoerd en tentoongesteld in het MIAT. In de catalogo is een knipselboek opgenomen. Het is een amalgaam van vrije associaties op het thema. Hier blijkt dat het dier niet alleen inspireert en blijft inspireren in de beeldende en de toegepaste kunst. Ook wetenschappers gaan op zoek naar inspiratie bij het dier, of eerder, ze gebruiken de omweg van het dier om menselijke capaciteiten na te bootsen. En dan is het vooral de verhouding mens - dier en intelligente machine die ter sprake komt. Het lijkt erop dat het dier ingeschakeld wordt om de toepassing van nieuwe technologieën mogelijk of aanvaardbaar te maken.

Dieren en dierenafbeeldingen

De rol die dieren in deze woonomgeving spelen is onderschat. Honden blijken bijvoorbeeld prima netwerkers te zijn. Net zoals je op een volle bus of tram je medemens niet zomaar in de ogen kijkt, ga je in een flatgebouw niet zomaar aan de praat met een medebewoner. Ben je in het gezelschap van een huisdier dan ontstaat er automatisch een vorm van solidariteit. Ik raakte gefascineerd en wou het levensgevoel in een woontoren via de dieren te pakken krijgen. Hoe gaan mensen hier met dieren of met het gemis aan dieren om? Worden ze gekoesterd, gero-mantiseerd, getreiterd, gehaat? Of fantaseren we over hen, zoals de hardnekkige verhalen over de vos die in de Rabotwijk zou rondlopen? Ze worden tot symbolen getransformeerd, waardoor ze een leven in de verbeelding gaan leiden, en waarbij ze inspiratiebron worden voor kunstenaars maar ook voor wetenschappers, informatici. Als je bovendien merkt dat het aanknopen van menselijk contact in deze omgeving ofwel via dieren of via elektronica verloopt wordt het erg intrigerend om hun rol verder te onderzoeken. Meteen het thema van de reeks ‘de torens/de dieren’ ...

In dit traject stonden dierenafbeeldingen in kunst en

“De rol die dieren spelen in deze omgeving is onderschat. Honden blijken bijvoorbeeld prima netwerkers te zijn”

Ode aan de rechte hoek

De woontorens in Gent en Oostende zijn ondermaats, uit geen van beide spreekt inspiratie, durf of visie. Toch zijn torens archetypische plaatsen die allerhande associaties aan vooruitgang oproepen, en dat moet ook in sommige woontorens terug te vinden zijn: ik zocht een gebouw, of woonomgeving die vanuit een geïnspireerde visie opgericht werd.

Die vond ik in Brussel waar in 1956 werd beslist om een modernistische wijk aan te leggen naar aanleiding van Expo ‘58: de modelwijk of *cité modèle* in Laken die een radicaal voorbeeld van sociale huisvesting wou zijn, gebaseerd op de utopische idealen van het modernisme. Stedelijke chaos moest plaats maken voor doorzichtigheid en rechtlijnigheid, uitgedrukt via het ideaal van de rechte hoek. Er is trouwens een *bas reliëf* als monument voor de rechte hoek. De oorspronkelijke plannen werden afgezwakt, maar het blijft toch iets bijzonders. Tegenwoordig kan je er op zondagnamiddag een architectuurrondleiding volgen. Daarbij wordt stevast de vraag gesteld of het aangename leefklimaat te maken heeft met de architectuur en de parkachtige omgeving. De hoogste gebouwen hebben 14 verdiepingen, door hun ligging op een heuvel heb je zowel een mooi panoramisch zicht

Rocsa

Rocsa trekt als Gentse sociaal-artistieke organisatie resoluut de kaart van de stedelijkheid en focust op al wat in en rondom een stad leeft, beweegt en beleefd wordt. Deze keuze impliceert dat we op zoek gaan naar dwarsverbindingen met andere beleidsdomeinen dan louter kunsten en cultuur. Met kunstenaars  n buurtbewoonster Bernadette Vandecatsijne werkten we de laatste drie jaar intens samen. Bernadette koppelt dromen, verlangens en fantasmes aan utopieën, virtuele werelden en innerlijke landschappen. Ze nodigt deelnemers uit om mee te stappen in een creatief proces: mee te denken, te beleven en te doen. Uit haar fascinatie voor woontorens ontstond het idee voor ‘De torens van Pandora’, een reeks sociaal-artistieke projecten die zich afspelen in een microkosmos rijk aan nationaliteiten, religies, culturen, leeftijden, achtergronden, ... ‘De torens van Pandora’ doorliep een merkwaardig en boeiend traject dat tevens de werking van rocsa typeert. De inbreng van verschillende betrokkenen en het steeds opnieuw zoeken naar manieren om ‘wat is en wat beleefd wordt’ artistiek te verbeelden leidt bij al onze projecten naar verrassende perspectieven en resultaten.

Evelyn Deceur

op het centrum van Brussel als op een deel van de periferie. Mijn kennismaking met de modelwijk in Brussel gebeurde op een warme zomeravond en het leek erop dat de oudjes allemaal naar buiten gekomen waren om de hond uit te laten. Ze leken niet angstig en waren toeschietelijk voor een gesprekje. Wat ze vertelden, is enigszins anders dan in Gent, maar blijft herkenbaar: er is een zekere trots over de omgeving, een fierheid hier te wonen, en er is minder angst. Wat me hier ook frappeerde is de huurdersvereniging: ze werd door de eerste bewoners opgericht, eigenlijk als verzet tegen de paternalistische houding van de eerste beheerders. Maar de verhalen over samenwonen met mensen van verschillende afkomst lijken sterk op wat je in Gent en andere plaatsen hoort.

Bernadette Vandecatsijne

Portret

Stilleven met fruit   groenten

Dinsdagochtend 10u en het is al druk in Bayram’s winkel op de Vrijdagmarkt. Iedereen kent de Turkse groenteverkoop op de hoek van de Kammerstraat, zoveel is duidelijk. Arm in arm met Sas, Freya, Mathias, Daniel en zelfs good-old Yves zie ik Bayram breed glimlachend op de vele foto’s aan de muren prijken. Maar volgens Bayram zijn het vooral de gewone Gentenaars die hem weten te waarderen. “Ik werk hier al 38 jaar en dus kennen de mensen mij. Ondertussen zit ik al aan de derde en zelfs vierde generatie!”. Die derde en vierde generatie zijn niet de Turkse Gentenaars, maar de klanten. Sinds zijn twaalfde is Bayram aan de slag in de winkel. “In die tijd kon dat, nu zouden ze dat kinderarbeid noemen”, zegt hij laconiek. Bayram is befaamd om zijn vriendelijkheid en zijn vele complimentjes. Klanten heten er *schatje* en *zoetke*. Maar daar kleeft ook een verhaal aan vast, zo legt Bayram me uit. Als klein, schattig jongetje hielp hij al mee de boel opruimen en boodschappentassen dragen en stevast werd hij dan aangesproken met *schat-teke* en *zoetje*. Die traditie zet hij nu verder. Onder-

tussen werkt hij samen met de kleindochter van de oorspronkelijke uitbaters. In die 38 jaar heeft Bayram de Vrijdagmarkt veel zien veranderen. Er kwam een ondergrondse parking en de bussen stopten niet langer op de markt. “Dat zaaide destijds paniek onder de bewoners”, vertelt hij. Gelukkig is alles goed gekomen en ook nu, met de grote plannen voor de Lange Munt en de Vrijdagmarkt die er zitten aan te komen, ziet Bayram de toekomst optimistisch tegemoet. “Ze zeggen zoveel. Doen is nog iets anders.” Achter in het magazijn toont hij me alle kisten met groenten en fruit die wachten op hun bestemming. Gevraagd naar het geheim van lekker vers fruit en groenten antwoordt hij zonder twijfelen: “Ze vers aankopen en zorgen dat ze dezelfde dag nog weg zijn!”. Dat betekent dat Bayram soms ook wel met verlies verkoopt. Het principe is echter ‘wat niet vers is, komt er niet in’. Ook al gaat hij al 38 jaar mee, een pensioen staat nog niet op het verlanglijstje. “Ik heb plezier aan mijn werk, ik leef ervoor”. Dat is duidelijk.

Marlies Casier

TERUG

Hij lacht. Het doet pijn. Gek, denkt hij. Lachen terwijl het pijn doet. Hij gaat zitten, houdt zijn hand tegen zijn buik. De pijn blijft zeuren. Behoedzaam wrijft hij over de pijnlijke plek. Het is niets, denkt hij. Hij lacht opnieuw. Het is niets, en zijn hand knijpt zijn vel fijn net onder de ribben. Hij staat op. Alles is gewichtloos. Zijn hand glijdt in zijn broek. Het doet pijn. Hij haalt zijn geslacht uit. Gek, denkt hij en kreunt. Lachend schuift hij het terug in zijn boxerschort. Zelfrelativering. Z'n linkerhand voelt een beetje plakkerig aan. Hij ruikt eraan, loopt naar de wastafel waar hij het water overvloedig laat lopen en frist zich op. De pijn blijft. Hij haalt zijn riem strakker aan. Alsof de pijn er lichter van wordt. Als hij terug gaat zitten moet hij zijn riem lossen. Hij wrijft over de rode plekken op zijn smalle heupen. Het is niets. Hij bestudeert zijn schoenen, bedenkt dat hij ze eens moest poetsen.

Hij kijkt voor zich uit. Er is niets. 'Wou bijten, wou echt wel eens bijten', denkt hij. Maar er is niets, niets om grote happen van te nemen. Niets dat buit oplevert. Alleen je lijf mag mee, alleen je lijf dat pijnlijk zanikt. Hij strikt zijn veters en stapt naar buiten, een goedkope windjack slordig om zich heen geslagen en een muts achteloos op het hoofd. Hij zwaait zijn been over zijn fiets. 'Verdomd, ik ga fietsen.' Langs het water, alsmaar rechtdoor. Fietsen tot het lachen me vergaat. Tot ik één word met dat water, dat langs me stroomt.

Het is al donker. De zwakke lichtstaal van je fiets zoekt zich een weg langs het jaagpad. Je lacht. Nog altijd. Dit verdomd stilzwijgen in je hoofd. Heb je het daarvoor gedaan?, daarvoor gelaten? Een ver-

laten fabriek uitpuilend van de opengescheurde zakken afgedragen kledij grijnst naar hem. Één zootje nat. Hij rilt. Het is er niet. Is het er wel ooit geweest? Je gezicht. Is het er ooit wel geweest? Die lach waar je niets over weet. Je benen worden gevoelloos. Is het dat? Is het dat maar? Bloed dat pompend zich een weg baant tot je schreeuwt, of lacht, of is dat ook allemaal om het even? En je weet niet eens waar het vandaan komt, waar jij in godsnaam vandaan komt?

Zijn benen gaan op en neer. Moet het kunnen, altijd en overal. Op en neer. Hij blijft lachen. Zijn gezicht, asgrauw. Dit is niet te harden. Op en neer. Dit is om stil bij te blijven staan alhoewel hij als een gek fietst. Een hond is zijn angst op het spoor en snelt hem achterna. 'Hij wel, hij is wel uit op buit'. Hij voelt zijn trappers bijna niet meer. 'Wou bijten, wou bijten'. Z'n honddolle mond stukbijten.

Tot de dreiging wegvalt, slap als een plan dat in duigen valt. De hond staat plots stil, met z'n enorme tong bungelend uit zijn mond. Gunt je geen blik meer waardig. Een man doet hem zijn halsband om. Hij kwispelt. Je milt steekt.

Dit pad, rechtdoor. Of je nu omkeert of niet. Alsmaar rechtdoor. Terug naar af, of verder. Je trapt achteruit in een poging de kramp uit je benen te halen. Of je nu gebeten wordt of niet. Door de

hond, door de hond. Die dolle hond. Je knijpt je neus dicht voor de stank van een fabriek die 's nachts loost.

Alles loost zichzelf leeg, in een eindeloos herhaling, traag. Gooit het alles rondom vol. Het begint te motregen. Van die regen die je kleren doorweekt. 'Ik weet dat het moet gebeuren. Ik weet het, het kan.' Je blijft trappen. Steeds maar verder. Er is geen ontsnappen mogelijk. Dwaas die je bent. Wat had je gedacht? Zie je daar eens inééngedoken op je fiets. Tijd om terug te keren! Maar je durft niet. Alsmaar rechtdoor. Zo simpel is dat. Je rilt. Zwerfuiel en dood riet drijven op het stille water dat wacht tot de beweging terug klotst.

Het kan. Echt. Het kan. Terugkeren. Je gooit je been over je fiets, en trapt je terug in de tijd. Dit is het moment. Het is er. Je hoeft alleen nog maar terug te keren. De tijd intrappen. De regen valt nu vlak in je gezicht. Dit is net goed. Denk je.

Alleen nog de regen. Net goed. Net nu. Je lacht.

Terug.

Hilde Droogné

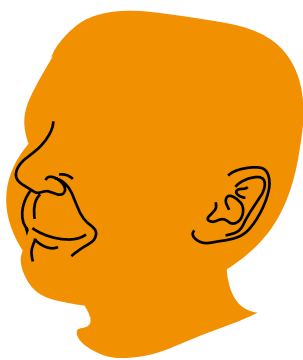

Strip

Reis naar de toekomst !?

PROJECT GENT SINT-PIETERS

Bon. Alvorens TiensTiens het verwijt krijgt te slikken meer zwart te kijken dan louter kritisch te zijn, *let's set the record straight*: het toekomstige station Sint-Pieters en omgeving mogen terecht het hart veroveren van menig Gentenaar. Zoals alle Vlaamse provinciehoofdsteden krijgt ook Gent een futuristische draaischijf (kantoren, winkels en woningen inclus.) Vrees niet, het oude stationsgebouw blijft, maar errond komt een groter, moderner, toegankelijker, meer verlicht, meer verlucht, kortom beter complex. Je zult het geweten hebben: metershoge affiches en maquettes in het station, duur ogende postkaartenfolders, een website en papieren nieuwsbrieven in je bus. De steunkleur is roze, een metafoor die ook jou moet bekoren. Droom met mij mee op de golven van die sympathieke stadspropaganda.

In de toekomst mis je de trein niet meer: die komt nog steevast te laat zoals voordien, maar jijzelf staat nu tijdig op het perron. Immers, je zoekt geen half uur om fiets of auto te parkeren en bij je terugkomst is je favoriete voertuig niet gestolen of beplaat, maar vind je het snel terug in de 10 000 genummerde en beveiligde fietsplaatsen en 2800 parkeerplaatsen voor auto's, tegen dan natuur-

lijk allen fotovoltaiisch. Moest de NMBS in 2018 nog steeds knoeien met aansluitingen, dan hoeft je alvast niet meer te verkleumen in grimmige gangen. Je kunt onder, boven en rond de paradijselijk witte perrons terecht in winkels, cafés, zoenzones en andere *recreatieve ruimtes*. Gekker nog, langs de sporen zullen mensen wonen en werken in glazen torens waarin de wolken weerkaatsen en waarboven kleurige luchtballonnen vliegen. Het zal trouwens altijd zomers weer zijn, wat goed uitkomt want zo steekt de felblauwe hemel oogstrelend af tegen de grijze en eiwitte constructies. In de toekomst zwenken trams en bussen evenzeer naar alle kanten uit, maar je kunt nu tenminste schuilen onder een metershoog afdak vol lichtgevende ovalen. Op de bus kan je blijven wachten, maar de *aliens* komen je vast wél op tijd oppikken.

Wie, wat en hoe die toekomst verwezenlijkt? Daarover kom je alles te weten via de stedelijke infokanalen. Je kunt de stad geen gebrek aan transparantie verwijten. Er is zelfs een breed samengestelde *klankbordgroep*. Hoe harmonisch die klinkt kun je nagaan in de verslagen op de site. Zeer binnenkort verschijnt een openbaar infopunt, een soort

container op palen, wellicht een paniecreactie op het minder rooskleurige toekomstbeeld van Gent-aan-zee. Betonbeluste technenuten kunnen zich alvast verdiepen in de minutieuze communicatie rond de werkzaamheden, deadlines en omleidingen. Zondagse slavofielen zullen graag lezen dat de Poolse *mollen* harde werkers zijn en de zandschop bijzonder nauwkeurig hanteren, maar dat ze na een maand labeur terug *naar huis* keren (Stadmagazine Gent, jrg. 14, nr. 2, oktober 2009, ingevoegd nieuwsbrief Project Gent Sint Pieters, nr. 8, oktober 2009, p. 3). Zelfs mijnwerkers *au pair* dienen de toekomst.

Tout est pour le mieux dans le meilleurs des mondes possibles, dus wat zit jij daar nu zo goedkoop te lachen met al dat goeds? Het station en haar omgeving behoeven grondige ingrepen en de plannen lijken verstandig bedacht, de communicatie is volledig en attent, het volk lijkt betrokken. Maar mij heeft men nooit iets gevraagd en ik blijf zitten met een zekere argwaan. De toekomstbeelden zijn zoals vaak net te opgewekt, de hemels te blauw, het wit te overbelicht, het roze te opdringerig en de architectuur, ondanks zoveel flagrante moeite, koel en onpersoonlijk. Waar blijven de tags, de zwervers en het straatvuil? De studentikoze posters? Zal ik mij vervelen tussen twee treinen zoals nu, in elk modern knooppunt? Zal mijn voornaamste uitweg consumptie zijn? Krant

en koffie? Of zal ik tussendoor een gratis snuifje lokale cultuur kunnen opdoen? Het werk van jonge artiesten zien? Mij gratis en warm ophouden in een ruimte met zachtere banken? Zal er een speelplaats zijn voor de kinderen, voorzieningen

voor de skatende jeugd? Zal er een gevoel heersen van samenhang of eerder van collectief isolement in de jachtige technopolis? Zullen er voldoende bomen zijn om te spreken van een park? Wellicht teveel vragen, en te vroeg. Inmiddels volg ik met

argusogen en lees ik technische verslagen. De Poolse mollen doen hun werk goed.

Seb C

Cursussen
Trainingen
Lezingen
Ontmoetings-
groepen
Debatten
Wandelingen

Vraag ons gratis
tijdschrift Goedgevonden

Surf naar
www.vormingplusgent-eeklo.be

Reigerstraat 8 - 9000 Gent
09 224 22 65

Vormingplus
vrij, wijs en geestig

Gent, Eeklo

Schenk je
boeken
een tweede
leven

**Book
shop**

Oxfam-Solidariteit
Sint-Amandstraat 16 9000 Gent

Koop jezelf
een
andere
wereld

open
maandag t.e.m. zaterdag
10u tot 18u

info-vacatures
09/233 42 13
bookshop.gent@oxfamsol.be
www.oxfamsol.be/shops/gent

Oxfam
Solidariteit

Een andere wereld.
We staan er op!

Waar gebeurd

DE ULTIEME KAPITALIST

Lieven Bauwens: weldoener of klootzak?

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: Lieven Bauwens was een achterbaks stuk crapuul. Dat is althans de overtuigde mening van enkele auteurs - en niet veel mensen nemen nog de moeite hen tegen de spreken. Bauwens mag dan wel een Gents uithangbord zijn, het is er blijkbaar één met een kantje af.

De Bauwens Brothers

Lieven Bauwens is beroemd omdat hij een spinmachine van Engeland naar het vasteland smokkelde, maar waarom deed hij dat eigenlijk? Kon hij die machine niet gewoon eerlijk kopen? En is dat trouwens niet raar: een industrieel als icoon van een stad die zich zo graag beroept op zijn militante arbeidersverleden?

Lieven wordt geboren in 1769 in de Waaistraat en heet eigenlijk Liévin. Liévin spreekt immers Frans, enkel vloeken doet hij in het Nederlands. Het geboortehuis zelf staat er niet meer, maar een plakkaat herinnert aan de blijde gebeurtenis. Dat plakkaat hangt ironisch

genoeg pal naast het Bond-Moysongebouw van de Vooruitcoöperatieve op de Vrijdagmarkt. De familie Bauwens zit in de leerlooierij en heeft een neus voor (al dan niet onfrisse) zaken. Wanneer de Franse revolutionairen de zuidelijke Nederlanden in 1794 inpalmen en bij Frankrijk annexeren, ruiken de broers Bauwens (vader is dood, dus die ruikt niet meer) hun kans. In onze contreien haat iedereen de Fransen omwille van hun meedogenloze uitpersen van de bevolking, maar dat stoort de Bauwens Brothers niet. Ze verdienen grof geld met het leveren van leer voor laarzen en laken voor uniformen aan het bezettingsleger en voor de rest met alles wat geld kan opleveren. Volgens histo-rica Ann Suetens “handelen [ze] hierbij met een totaal gebrek aan scrupules, zowel tegenover hun omgeving als tegenover de regering.” Ze verkopen zelfs zilverwerk uit geplunderde kerken.

Terwijl de Bauwensen ongegeneerd collaboreren, is in Engeland - Frankrijks aartsvijand - een technologische revolutie aan de gang. Door de mechanisering van het weven en spinnen bouwen de Engelsen razendsnel een enorme voorsprong op in de textielsector. Liévin is geïn-teresseerd, al is hij eigenlijk een leerlooier. De Engelsen willen hun kennis echter niet zomaar afgeven, zeker niet aan een geannexeerde Fransman.

Via Engelse tussenpersonen koopt Liévin een ‘mule jenny’ (een spinmachine) en allerhande andere machines, zoge-

naamd voor een fabriek in Schotland. Ook de werklui die hij aanneemt, vertelt hij dat ze naar Schotland of naar Hamburg gaan. Dat is gelogen, het einddoel is Frankrijk. Voor Engelsen betekent dat landverraad en het maakt een terugkeer onmogelijk. Wanneer de arbeiders hier achterkomen - ze zijn ondertussen al in Hamburg - revolteren ze. Twee arbeiders ontsnappen en lichten de Engelse autoriteiten in. Die rollen Liévins Engelse netwerk op. De legende wil dat een Engelse rechtbank Liévin ter dood veroordeelt en dat bij gebrek aan een levende Bauwens, zijn portret geëxecuteerd wordt. Dat is niet waar. Wel waar is dat de achtergebleven tussenpersonen diep in de penarie zitten. Ze vliegen een jaar in het cachot en krijgen een zware boete. Dramatische smeekbrieven aan zijn adres ten spijt, wijst niets er op dat Bauwens ook maar één poot uitsteekt om deze mensen te helpen.

Slavernij voor beginners

Liévins textielfabrieken ploppen als paddenstoelen uit de grond en leveren hem geld op, héél veel geld en macht, héél veel macht. Hij is intiem bevriend met prefect Faipoult, de eigenlijke machthebber in het Scheldepartement (Oost-Vlaanderen). Faipoult is ook een directe lijn met Napoleon Bonaparte. En Liévin houdt van Napoleon. Zijn eerste zoon heet Napoleon,

Bauwens’ echte *pièce de resistance* volgt ook in 1800: hij opent een fabriek in de Gentse gevangenis, het Rasphuis. De gevangenen werken van zonsopgang tot ‘s avonds in volstrekte stilte op een dieet van dunne soep en brood, net genoeg om niet van honger om te komen. De personeelskost ligt er zes keer lager dan in een normale fabriek, waar de arbeiders ook al niet overbetaald zijn. Niet verwonderlijk dat in deze periode elke reden goed lijkt om mensen op te sluiten. Liévin overweegt eventjes een soortgelijk initiatief in het plaat-selijke weeshuis, maar dat loopt op niets uit. Uiteraard beoogt hij met deze initiatieven slechts ‘de verbetering van het karakter van de plaatselijke bevolking’, niet zijn persoonlijke verrijking.

Aanvankelijk gaat alles goed, Faipoult knijpt waar nodig een oogje (of twee) dicht en ook de burgemeester (Bauwens zelf) heeft geen klachten. De verhouding tussen de twee boezemvrienden bekoelt echter en Faipoult onderdrukt niet langer de rapporten over het Rasphuis: de gevangenen zijn ondervoed, gaan gekleed in lompen en verrichten slavenarbeid. Volgens het contract valt dat allemaal onder de verantwoordelijkheid van Liévin (die uiteraard van niets weet). Zelfs voor de Fransen is dat te veel van het slechte: Liévins negen-jarige contract met de gevangenis wordt in 1809 niet verlengd.

Tegen die tijd is Liévins ster al flink verbleekt. Hij verdient zijn hele leven geld als slijk, maar kan blijkbaar niet goed tellen. Zijn boekhouding trekt op niets en na een tijdje volgt het ene faillissement op het andere. Tussendoor besteelt hij de staat een paar keer en betaalt

net als de eerste zoon van zijn ‘lievelingszus’ Sophie. Sommigen beweren overigens dat Liévin nog meer houdt van zijn lievelingszus dan van Napoleon en dat zijn neef eigenlijk ook een beetje zijn zoon is. Van zijn zus weten we het niet zeker, maar met Napoleon is de liefde alvast een beetje weder-kerig: in 1800 bombardeert de consul Liévin tot burgemeester van Gent (al is dat ook wel omdat hij niemand anders vindt). Liévin brengt er niet veel van terecht en legt de functie twee jaar later alweer neer, maar toch, het is een schone geste van Napo.

hij zijn arbeiders niet uit. Liévins economische rijk verdwijnt samen met het poli-tieke rijk van zijn grote held, Napoleon Bonaparte. De rest van zijn leven slijt Liévin verarmd in Frankrijk, verbitterde brieven schrijvend naar eenieder die het horen wil. Hij sterft in Parijs in 1822 en ligt begraven op Père Lachaise, al schijnt niemand te weten waar precies.

Kil, gierig, paranoïde, ... en onbekwaam!

Na zijn dood erkent iedereen Liévin als een groot kapi-talist, maar dat volstaat niet om legendarisch te worden, laat staan populair. Men noemt een plein en een trein naar hem, en daar blijft het bij. Maar dat verandert in de tweede helft van de negentiende eeuw. In België heerst een ware heldenrage, die overal ‘vergeten’ helden ziet die dringend een standbeeld nodig hebben. Liévin is zo’n vergeten held. Zijn naam kan niet meer vallen zonder vergezeld te gaan van woorden als ‘held’, ‘redder’ of ‘weldoener der volksklas’: “De ongelukkigen helpen, de wezen beschermen, de smarten lenigen, daartoe gebruikte hij zijn fortuin.” Dat is pertinent niet waar, maar wat doet dat er toe? Liévin bewaakte zijn industriële geheimen (die hij natuurlijk zelf gepikt had) en de bijhorende winsten als een paranoïde moederkloek op speed. Zijn mede-werkers behandelde hij als machines (of nog slechter misschien, want ze waren minder waard). Als hij twee arbeiders met elkaar zag praten, was hij er van overtuigd dat ze een revolutie planden. Zag hij ze tegen iemand anders praten, dan geloofde hij rotsvast dat ze zijn geheimen verkochten. ‘Enkel angst houdt die luie zatlappen in het gareel’, schreef hij aan de burgemeester van Gent.

In 1885 krijgt Liévin zijn standbeeld (aan de Reep). Met Liévins standbeeld is het hetzelfde als met zijn histo-rische beeld: het lijkt wel op Liévin, maar het is toch duidelijk iemand anders. Het standbeeld is gebaseerd op een familielid van Liévin en is duidelijk mooier en groter (hij was maar 1m57) dan het enige betrouwbare portret dat we hebben.

Gent heeft er - alweer - een held bij; een held die zelf

nooit echt onder de indruk was van de stad. ‘Gent is een groot dorp met bekrompen mensen’, schreef hij in een brief - uiteraard in het Frans -, ‘waar het enige theater de acteurs laat sterven van de honger, en waar de zaal verlaten is, als er niet te eten en te drinken valt’.

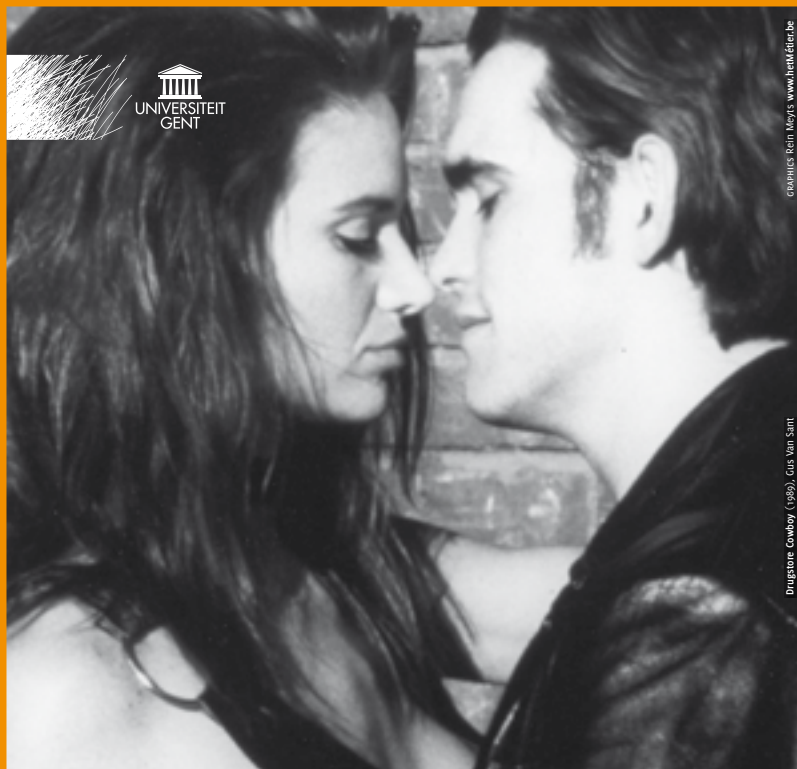
Het rooskleurige beeld van Liévin blijft tot lang na de tweede wereldoorlog hangen, al schrijft ene Karl Brandes in 1943 al een kritische roman over onze held. Een echte frontale aanval komt er pas in 1972 met de licentiaats-thesis van Ann Suetens. In de jaren ‘80 doet Suetens die aanval nog eens dunnetjes over in het tijdschrift van het MIAT. In een artikel van meer dan 40 bladzijden vindt Suetens plaats om welgeteld één vriendelijke zin over Liévin te schrijven: hij was vriendelijk tegen de kinderen die hij verwekt had bij de dochter van een van zijn Engelse werknemers, met wie hij pas trouwde nadat hun drie kinderen geboren waren. Verder was Liévin volgens Suetens kil, leugenachtig, egocentrisch, geld-zuchtig, paranoïde, gierig en onbekwaam. Ze overdrijft misschien een beetje door alle zonden van het vroege kapitalisme aan Liévin persoonlijk toe te schrijven, maar ook in andere artikels over Liévin duikt vanaf die periode steeds vaker het woord ‘onmenselijk’ op.

Deze aanvallen op Liévin veroorzaken geen gepassio-neerde verdediging, geen bergen lezersbrieven, geen demonstraties voor zijn standbeeld (zelfs niet van de ‘gedecoreerde arbeiders’, zijn grootste fans in 1885). Waarom niet? Het lijkt simpel. Niemand geeft nog om Liévin. Of erger: hij is een beetje een *embarrassment* geworden. Want Suetens heeft natuurlijk een punt. Liévin was een onderne-mende kapitalist in hart en nieren. Hij hield meer van geld dan van mensen en meer van heel veel geld dan van een beetje geld.

Om dat doel te bereiken, ging hij over lijken. Leuk en sympathiek is anders, maar wie heeft ooit beweert dat het kapitalisme leuk en sympathiek is? Liévin vat het zelf nog het best samen in een brief aan zijn schoonbroer: ‘Ik zou mijn geluk vaarwel kunnen zeggen, als ik me dat van anderen zou aantrekken.’

En zo leert het leven van Liévin ons alsnog een wijze les: zelfs amorele kapitalisten zonder scrupules kunnen niet zomaar rekenen op een zorgeloze oude dag. Er blijft dus altijd hoop...

Wouter Brauns

Ken uw klassiekers

Film-Plateau is als universitaire filmclub uniek in Vlaanderen. Parels uit honderd jaar filmgeschiedenis worden er op authentieke wijze vertoond. Film-Plateau is bovendien een open plaats van discussie, reflectie en valorisatie van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs. Je kan er terecht voor filmvertoningen, lezingen en debatten over film en hedendaagse beeldcultuur.

Film-Plateau

Paddenhoek 3, 9000 Gent
van oktober tot mei op dinsdag- en donderdag om 20.00 uur.

WWW.FILM-PLATEAU.UGENT.BE - FILM-PLATEAU@UGENT.BE

UNIVERSITEIT GENT

copyright Rein Moys www.reinmoys.be

Drugstore Cowboy (1989), Gus Van Sant

WAAR LIGT JE HART?

Bij de zorg voor het milieu?
Bij je medemens hier en nu?
Wij zijn één van de ontmoetingsplaatsen op de Brugse Poort waar gelijkgestemde harten kloppen.

ZIN OM JE ALS VRIJWILLIGER IN TE ZETTEN?

minstens 1/2 dag per week, eventueel op zaterdag!

LAAT JE HOREN!

09 227 25 64

Haspelstraat 49, 9000 Gent - kringloopwinkel@brugsepoort.be - www.brugsepoort.be

KRINGLOOPWINKEL Brugse Poort

VZW

Wij pakken kansarmoede aan.
Wij geven tweedehands goederen een nieuw leven.

van 't Uilekot, Friends of the Earth, Victoria Deluxe, Masereelfonds, Comité Belgique-Brazilië, Wereldsolidariteit Leuven, vzw Vrede en Klimaat en sociale rechtvaardigheid

CLIMAXI

ACTIE VOOR EEN SOCIAAL KLIMAAT

GENT DINSDAG 27 OKTOBER DE CENTRALE
LEUVEN WOENSDAG 28 OKTOBER OKTOBERHOF
BRUSSEL DONDERDAG 29 OKTOBER PINO FABRIK
OOSTENDE VRIJDAG 30 OKTOBER ANKLAP
ANTWERPEN ZATERDAG 31 OKTOBER ECOHUIS
HERZELE ZONDAG 1 NOVEMBER 't UILEKOT

20U
FILMVOORSTELLING
Climaxi, 'On est peut-être riche'

21U
KLIMAATGETUNGEN
Marsteller Jack (Micronesië)
Luciano Brunet (Brazilië)
e.a.

www.uilekot.org
www.motherearth.org

kledij-schoenen-accessoires

Oxfam-Solidariteit vintage

Bij Sint-Jacobs 12 9000 Gent

schenk je kledij een tweede leven, breng ze binnen in onze winkel

open
woensdag t.e.m. zaterdag 10u tot 18u
zondag 10u tot 13u
info
09/223 13 53
www.oxfamsol.be/shops
vintage.gent@oxfamsol.be

Oxfam Solidariteit

Een andere wereld.
We staan er op!